
VIII. اطلاع‌رسانی در حوزهٔ نسخه‌های خطی

جستجو در بانک‌های اطلاعاتی نسخ خطی کشورهای عربی / مجید غلامی جلیسه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پښتونستان د علومو او مطالعات فریښی
پرتال جامع علوم انسانی

جستجو در بانک‌های اطلاعاتی نسخ خطی کشورهای عربی

مجید غلامی جلیسه^۱

درآمد

در دفتر اول نسخه‌پذوهی سعادت پیدا کردم که به معرفی بانک‌های اطلاع‌رسانی نسخ خطی ایران بپردازم، در این مدت تا زمان نگارش بخش دوم معرفی بانک‌های اطلاعاتی که اختصاص به نسخ خطی کشورهای عربی دارد، پایگاه نسخه‌های خطی طب در ایران آغاز به کار کرد و متأسفانه پایگاه اطلاع‌رسانی مجمع ذخایر اسلامی نیز از فعالیت بازماند. در هر صورت باید بگوییم که استفاده از بانک‌های اطلاعاتی در راستای تحقیقات امروز در دنیا یک اصل انکارناپذیر است و با سرعتی شگفت‌آور در سراسر دنیا در حال ریشه دوانیدن است، امید هست که مسئولان فرهنگی این مرز و بوم به این مهم پی برده و با سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی‌های لازم بر غنای بانک‌های اطلاعاتی میراث‌کهن این مرز و بوم بیفزایند.

در این مقاله این سایت‌ها معرفی شده است:

۱. شبكة المخطوطات العربية؛ ۲. الهيئة العامة لدارالکتب و الوثائق القومية؛ ۳. یوسف زبدان. از کشور مصر؛
۱. مکتبات جامعة ملک فیصل؛ ۲. الجامعة الاسلامیة بالمدينة المنورة؛ ۳. الجامعة الاسلامیة بالمدينة المنورة؛ ۴. مجمع ملک الفهد لطباعة المصحف الشريف. از کشور کویت؛ مرکز المخطوطات و التراث و الوثائق.
- از کشور عمان: دائرة المخطوطات و الوثائق وزارة التراث و الثقافة سلطنة عمان

❖ شبکه المخطوطات العربية ❖

آدرس سایت: <http://www.manuscripts.idsc.gov.eg>
 بـست الـكترونـیک: manuscript@idsc.gov.eg
 زبان سایت: عربی
 منابع بانک اطلاعاتی: نسخ خطی

در این سایت امکان جستجوی نسخ خطی کتابخانه‌های کشور مصر که در ذیل نامشان می‌آید، به صورت جمعی و انفرادی فراهم شده است.

۱. المسجد المحلي برشید: این کتابخانه در استان بحیره است و ۱۰۴ نسخه خطی دارد.
۲. شبین الکوم: این کتابخانه که در استان المنوفیه قرار دارد در سال ۱۹۲۶م ۳۴۴ نسخه خطی داشته است. فهرس منتشره: قائمة مخطوطات دارالکتب بشین الکوم، عبدالرحمان عبدالنواب. مجلة معهد المخطوطات العربية. ج ۲، ۱۹۵۶م. ص ۲۶۴-۲۸۵.
۳. المعهد الأحمدي بطنطا این کتابخانه در استان الغربية قرار دارد در ۱۳۱۶هـ / ۱۹۸۹م تأسیس شده و ۳۰۰۰ نسخه خطی دارد. در سنوات اخیر نیز فهرست این کتابخانه توسط یوسف زیدان و مؤسسه الفرقان لندن به چاپ رسیده است.
۴. المسجد الأحمدي بطنطا این کتابخانه در استان الغربية قرار دارد و در سال ۱۸۹۸م تأسیس و ۳۰۱۴ نسخه خطی دارد. فهرس منتشره: مخطوطات المكتبة الأحمدي بطنطا، احمد محمد الخطيب. مجلة معهد المخطوطات العربية، ج ۱، ۱۹۵۵م، ص ۷۰.
۵. المسجد الأحمدي بطنطا این کتابخانه در استان الغربية قرار دارد و در سال ۱۸۹۸م تأسیس و ۳۰۱۴ نسخه خطی دارد. فهرس منتشره: فهرس مخطوطات المسجد الأحمدي بطنطا، علی سامی النشار؛ عبده الراجحي؛ جلال أبوالفتح الاسكندرية. مطبعة جامعة.
۵. مكتبة بلدية دمنهور این کتابخانه که در استان بحیره قرار دارد، دارای ۳۸۶ نسخه خطی است.

جستجو

جستجوی نسخه‌های خطی در این سایت به دو شکل زیر امکان‌پذیر است: ۱. جستجوی عمومی؛ ۲. جستجوی کتابخانه‌ای.

جستجوی عمومی

در صفحه اول سایت سمت چپ بر روی گزینه "بحث عام" = "جستجوی عمومی" کلیک کرده و پنجره جدیدی باز می‌شود و به ما این امکان داده می‌شود که کلیه اطلاعات وارد شده در بانک اطلاعات سایت از ۵ کتابخانه فوق را جستجو کنیم.

کادر جستجوی پیشرفته دارای بخش‌های زیر است:

۱. کادر تایپ کلمه مورد نظر

۲. فیلد نحوه جستجو کلمه

۳. فیلد جستجوی کلمه در نوع مشخصه‌های نسخه

۴. عملگرها

۵. نحوه نمایش نتایج جستجو

مراحل جستجو

ابتدا در کادر اول، کلمه مورد نظر خود را مثلاً "الباهر" تایپ می‌کنید. بر روی کادر بازشونده کلیک کنید، در این کادر نوع قرار گرفتن کلمه در عبارات و جملات مشخص می‌گردد. گزینه پیش فرض کلمه تایپ شده به صورت کامل است بدین نحو که صرفاً در جستجوی ما، کلمه "الباهر" به صورت کامل مد نظر است بدون هیچ نحو اضافاتی. اما اگر بر روی گزینه "جزء فی البدایة" کلیک کنید مقصود این است که کلمه تایپ شده مورد نظر در ابتدای یک کلمه قرار گرفته باشد مثلاً "الباهرات" و یا اگر بر روی گزینه "فی أي جزء" کلیک کنید مراد آن است که کلمه الباهر در هر جزء از کلمه که قرار گرفته است در نتایج جستجو آورده شود.

کادر بازشونده بعدی به ما کمک می‌کند که مشخصه مورد نظر خود را در جستجو انتخاب کنیم. این که ما در جستجوی خود به دنبال عنوان اصلی کتاب، عنوان، کنیه، لقب و یا نسبت مؤلف هستیم، فیلدهای هستند که می‌توانید در جستجوی خود برای هر چه سریع‌تر رسیدن به نتیجه مطلوب از آن‌ها بهره‌بردارید. گزینه پیش فرض این کادر عنوان توثیق شده کتاب است. در این بخش امکان جستجوی سه کلمه به طور همزمان و یا عدم جستجوی کلماتی به غیر آن چه مد نظر است فراهم شده است، فقط کافی است که کاربر در کادرهای جستجوی بعدی کلمه مورد نظر خود را البته با اعمال محدودیت‌ها، نوشته و بر روی یک از عملگرهای بین کادرها کلیک کند.

این عملگرها عبارتند از «و»، «أو»، «ما عدا» که اولی برای جستجوی چند کلمه، دومی برای جستجوی کلمه اول و یا کلمات بعدی است و سومی برای جستجو به جز کلمه نوشته شده در کادر بعدی است.

پس از پر کردن کادرهای فوق نوبت به انتخاب نحوه نمایش نتایج است که به صورت نمایش نتایج به شکل مختصر و یا عنوان نسخه فراهم شده است.

حال کافی است که کاربر بر روی گزینه "بحث" = "جستجو" کلیک کند و منتظر نمایش نتایج حاصله باشد.

جستجوی کتابخانه‌ای

در صفحه اول بر روی گزینه "بحث فی مکتبه" = "جستجو در کتابخانه" کلیک کنید تا صفحه جدید باز شود.

در صفحه جدید عنوان ۵ کتابخانه «المسجد الأحمدی»، «شبین الکوم»، «المعهد الأحمدی»، «المسجد المحلی برشید» و «مکتبه بلدیه دمنهور» دیده می‌شود که فعلاً امکان جستجو در بین نسخ خطی این کتابخانه‌ها فراهم شده است. کاربر می‌تواند برای جستجوی نسخ خطی هر کدام از کتابخانه‌های مورد نظر خود بر روی اسم آن کتابخانه کلیک کند تا صفحه جستجو نسخ خطی آن کتابخانه ظاهر گردد.

صفحه جستجوی نسخ خطی هر کدام از کتابخانه‌ها دقیقاً مانند صفحه جستجوی پیشرفته است با این تفاوت که کلمه مورد نظر را فقط در کتابخانه مورد نظر جستجو می‌کند.

◆ هیئة العامة لدارالکتب و الوثائق القومية ◆

http://www.darelkotob.org.eg/manu_search.asp

libmang@darelkotob.org

آدرس سایت:

پست الکترونیک:

زبان سایت: عربی

منابع بانک اطلاعاتی: نسخ خطی

این کتابخانه در سال ۱۸۷۰م تحت عنوان کتابخانه خدیویه در قاهره مصر تأسیس گردید و در اوایل قرن بیستم به باب الخلق منتقل و پس از آن به مقر کنونی‌اش یعنی کورنیش النيل منتقل شد.

این کتابخانه دارای ۵۷ هزار نسخه خطی عربی، فارسی، ترکی است.^۱

از جمله مجموعه‌ها و کتابخانه‌های منتقل شده به این کتابخانه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. مجموعه مصطفی فاضل؛ ۲. مجموعه محمد محمود بن تلامیذ شتیطی؛ ۳. مجموعه علی باشا مبارک؛
۴. کتابخانه علی باشا؛ ۵. کتابخانه امیر ابراهیم حلیم؛ ۶. کتابخانه خلیل آغا؛ ۷. کتابخانه شیخ محمد عبده؛
۸. کتابخانه احمد طلعت؛ ۹. کتابخانه تیموریه؛ ۱۰. کتابخانه زکیه؛ ۱۱. کتابخانه سید احمد حسینی؛ ۱۲. کتابخانه سید وجیه عمری؛ ۱۳. کتابخانه سید عمر مکرم؛ ۱۴. کتابخانه شیخ أحمد أبی خطوة؛ ۱۵. کتابخانه سید علی جلال الحسینی.

جستجو

سبک و شیوه جستجوی در نسخ خطی این سایت دقیقاً مانند جستجوی عمومی سایت شبکه المخطوطات العربية

است.

۱. فهارس مختلفی از این کتابخانه و کتابخانه‌های منتقل شده به دارالکتب المصرية منتشر شده، برای اطلاع بیشتر نک: تاریخ التراث العربي (مجموعات المخطوطات العربية في مكتبات العالم)، فؤاد سزگین، قم: مکتبه آية الله العظمی المرعشي النجفي العامة، ۱۴۱۲هـ، ص ۱۹۹-۲۰۳.
- دلیل مکتبات المخطوطات في الوطن العربي، محمد محمد عارف، قاهره: معهد المخطوطات العربية، ۲۰۰۱م، ص ۲۴۱-۲۴۳.

❖ یوسف زیدان ❖

http://www.ziedan.com

ziedan@ziedan.com

آدرس سایت:

پست الکترونیک:

زبان سایت: عربی، انگلیسی

منابع بانک اطلاعاتی: نسخ خطی

یوسف زیدان متولد سال ۱۹۵۸م است و دکترای فلسفه اسلامی را در ۱۹۸۹م از دانشگاه اسکندریه گرفته است و موفق به کسب درجهٔ استادی فلسفه اسلامی و تاریخ علم در سال ۱۹۹۹م گشته است.

وی اکنون مدیر بخش نسخ خطی کتابخانه اسکندریه مصر است و علاوه بر آن عضو هیئت مشاوران معهد المخطوطات العربیة در قاهره، عضو مجلس ادارة الجمعية المصریة لتاریخ العلوم، عضو مجلس فرهنگی اسکندریه، عضو جمعیه العالمیة لاهیاء التراث الاسلامی در مصر و عضو جمعیه العالمیة لتاریخ الطب در پاریس و بسیاری دیگر از مجامع علمی است. و کتاب‌هایی چون فهرس مخطوطات رشید- دمنهور؛ شرح مشکلات فتوحات مکیة، النادرات العینیة، المتوالیات (دراسات فی التصوف)، التقاء البحرین، التراث المجهول، حی بن یقظان، الفکر الصوفی، شرح فصول بقراط، المختار من الأغذیة، المختصر فی علم اصول الحدیث، رساله الأعضاء مع دراسة حول ابن نفیس و... را منتشر کرده است. سلسله نرم‌افزارهای "کنوز التراث فی مدن العالم" شامل شهرهای اسکندریه؛ تاشکند، سوهاج، بیروت، أبوظبئی از دیگر فعالیت‌های اوست.

همچنین سایت وی از دیگر فعالیت‌های مفید در عرصهٔ نسخ خطی به‌شمار می‌رود که بخشی از آن بانک جستجوی فهارس نسخ خطی کتابخانه‌های زیر است:

۱. کتابخانه رفاعة الطهطاوی، ۱۸۰۰ نسخه خطی
۲. المخطوطات العلمیة کتابخانه بلدیة الاسکندریة، ۴۷۰ نسخه خطی
۳. فهرست نسخه‌های خطی بلدیة شبین الکوم، ۳۵۰ نسخه خطی
۴. فهرست نسخه‌های خطی فقه در مسجد ابی العباس المرسی، ۸۰۰ نسخه خطی
۵. فهرست نسخه‌های خطی المعهد الدینی بسموچه، ۲۰۴ نسخه خطی
۶. فهرست نسخه‌های خطی دارالکتب بطنطا، ۴۴۷ نسخه خطی
۷. فهرست نسخه‌های خطی البحیرة (دمنهور، رشید)، ۳۴۱ نسخه خطی
۸. فهرس مخطوطات بلدیة الاسکندریة (تصوف)، ۴۰۷ نسخه خطی
۹. فهرس مخطوطات بلدیة اسکندریة (تاریخ)، ۳۰۸ نسخه خطی
۱۰. فهرس مخطوطات بلدیة الاسکندریة (منطق)، ۲۴۱ نسخه خطی
۱۱. فهرس مخطوطات بلدیة الاسکندریة (حدیث)، ۴۴۸ نسخه خطی

۱۲. فهرس‌های العباس المرسی (التصوف - التفسیر - السیرة - التوحید - الحدیث)، ۴۰۲ نسخه خطی. فهرس فوق جمعاً دربردارنده ۶۲۱۸ عنوان نسخه خطی است.

جستجو

در این سایت امکان دو نحو جستجو یعنی جستجوی عمومی و جستجوی پیشرفته قرار داده شده است.

جستجوی عمومی

در صفحه اصلی بالای صفحه ابتدا بر روی گزینه "فهارس" کلیک و پس از پایین آمدن نوار کرکره‌ای بر روی گزینه "البحث عن مخطوطة" = "جستجوی نسخ خطی" کلیک می‌کنیم، پی از آن صفحه جستجو نسخ خطی ظاهر می‌شود. در این بخش امکان جستجو بر اساس مشخصه‌های عنوان نسخه، نام مؤلف، موضوع، آغاز نسخه، شماره نسخه و جستجوی عمومی قرار داده شده است.

۱. ابتدا کلمه مورد نظر خود در بخش "ادخل الكلمة" تایپ می‌کنیم.

۲. در بخش "حدّد الفهرس" باید محدوده جستجوی خود را مشخص کنیم. در این بخش به صورت پیش‌گزیده امکان جستجوی تمامی فهرس نسخ خطی فوق و یا یکی از آن‌ها به دلخواه قرار داده شده است که این کار با کلیک بر روی این بخش و انتخاب بخش مورد نظر صورت می‌گیرد.

۳. نوع جستجو را بر اساس، عنوان نسخه، نام مؤلف، موضوع، آغاز نسخه، شماره نسخه و جستجوی عمومی با کلیک و انتخاب گزینه مورد نظر مشخص می‌کنیم.

۴. کلیک بر روی گزینه "ابحث".

پس از انجام مراحل فوق شمار نتایج جستجو مشخص و در ذیل آن به صورت اجمالی نام نسخه و کتابخانه‌ای که نسخه در آن قرار دارد مشخص می‌گردند و کافی است که کاربر بر روی عنوان نسخه کلیک کرده تا اطلاعات کامل‌تری از نسخه همچون ارجاعات کتابشناختی، آغاز، انجام، کاتب، سده کتابت، نوع خط، تعداد صفحات، شمار سطور و... را دریافت کند.

جستجوی پیشرفته

برای استفاده از این بخش در صفحه اصلی بر روی گزینه "فهارس" کلیک کرده و پس از پایین آمدن نوار کرکره‌ای بر روی گزینه "البحث متقدم" کلیک کنید تا صفحه جستجوی پیشرفته ظاهر گردد.

در این بخش علاوه بر شباهتی که به بخش قبلی دارد، این امکان به کاربر داده شده است تا جستجوی ترکیبی داشته باشد. از مزایای جستجوی ترکیبی دست‌یافتن هر چه سریع‌تر به نتیجه مورد نظر در حجم بالایی از اطلاعات است. مثلاً کاربر به دنبال کتاب‌های فی‌الغریب الحدیث این اثر است. در این صورت کافی است در بخش عنوان نام کتاب و در بخش مؤلف نام نویسنده را تایپ و پس از آن بر روی گزینه «البحث» کلیک می‌کند.

در این حالت کاربر بسیار سریع‌تر از حالت قبلی به نتیجه مورد دلخواه خود دست خواهد یافت.

❖ مکتبات جامعة ملك فيصل ❖

<http://www.kfu.edu.sa/library/lib-m.asp>

آدرس سایت:

پست الکترونیک:

زبان سایت: عربی

منابع بانکی اطلاعاتی: نسخ خطی

این دانشگاه که در شهر «الأحساء» حجاز قرار دارد، در سال ۱۳۹۵ هـ تأسیس گردیده و ۲۲۷ نسخه خطی دارد. این نسخه‌ها از نسخ خطی یکی از علمای این شهر بوده است.^۱

جستجو

جستجو در این سایت به سه صورت امکان پذیر است: ۱. جستجوی عمومی؛ ۲. جستجوی موضوعی؛ ۳. جستجوی الفبایی.

جستجوی عمومی

در این بخش فقط با تایپ کلمه مورد نظر اعم از عنوان نسخه، نام مؤلف و یا موضوع مورد نظر و کلیک بر روی دکمه «ابحث» = «جستجو» می‌توان نتیجه را که شامل شماره، عنوان، موضوع، مؤلف و شمار صفحات است، پیدا کرد.

جستجوی موضوعی

شما می‌توانید با کلیک بر روی نوار موضوع که در زیر کادر متنی جستجو قرار دارد یکی از موضوعات (الأدب، تاریخ و السير و الأخبار، التراجم و الأنساب، التفسیر و علوم القرآن، الحديث، الشعر، العقيدة، الفقه و الأصول، المعارف العامة، النحو و الصرف، الوعظ و التصوف، علم البلاغة) کلیک کرده و پس از آن تمامی نسخه‌های خطی مربوط به موضوع انتخاب به صورت خودکار ظاهر می‌گردند.

جستجوی الفبایی

در زیر جمعی جستجو حروف الفبای عربی قرار گرفته‌اند و شما می‌توانید با کلیک بر هر حرف، نسخه‌های خطی‌ای را که با آن حرف آغاز می‌شوند با مشخصات ذکر شده رؤیت کنید.

❖ الجامعة الإسلامية بالمدينة المنورة ❖

<http://www.iu.edu.sa/>

lib@iu.edu.sa

آدرس سایت:

پست الکترونیک:

زبان سایت: عربی، انگلیسی

منابع بانک اطلاعاتی: نسخ خطی، میکروفیلم

کتابخانه دانشگاه اسلامی مدینه همزمان با تأسیس دانشگاه در سال ۱۳۸۱ هـ. افتتاح شد ولی بخش نسخ خطی آن در سال ۱۳۹۶ هـ ایجاد شده است.

این کتابخانه ۳۵۴۴ نسخه خطی، ۱۶۶۹۹ میکروفیلم و ۵۶۰۰ تصویر نسخه خطی بر روی کاغذ دارد. فهرس منتشره: النشرة البيوجرافية لمخطوطات المكتبة المركزية بالجامعة الاسلامية: العدد الأول - المدينة المنورة، الجامعة الاسلامية، ۱۴۰۳/هـ / ۱۹۸۳ م، ۳۷۵ ص.

جستجو

با کلیک بر روی گزینه «فهرس الكتب و المخطوطات» = «فهرست کتاب‌ها و نسخ خطی» در سمت چپ صفحه، دو گزینه فهرست الكتب و فهرس المخطوطات پیش روی ما قرار خواهد که با کلیک بر روی گزینه فهرس المخطوطات وارد بانک جستجوی نسخ خطی دانشگاه اسلامی مدینه خواهیم شد.

جستجوی نسخ خطی کتابخانه دانشگاه اسلامی مدینه کاملاً اختصاری است و به دو صورت زیر امکان‌پذیر است. جستجوی عنوان نسخه

با کلیک بر روی گزینه «حسب عنوان المخطوط الرئيسية» = «جستجو بر اساس عنوان اصلی نسخه» به صفحه‌ای وارد خواهیم شد که در آن جعبه‌ای قرار گرفته و به کاربر امکان می‌دهد تا با تایپ نام اصلی کتاب مورد نظر خود و کلیک بر روی گزینه «ابحث» به جستجو در میان عناوین نسخ خطی موجود در کتابخانه بپردازد. پس از کلیک بر روی گزینه «ابحث» در کادری تعداد نتایج جستجو نمایش داده شده و زیر آن کادر نتایج جستجو به صورت اختصاری فقط عنوان نسخه و نام مؤلف به نمایش در می‌آیند و کاربر می‌تواند با کلیک بر روی عنوان نسخه مشخصات بیشتری از نسخه مورد نظر خود شامل شماره نسخه، نوع خط، کاتب، کتابخانه منبع و... رؤیت کند.

جستجوی مؤلف

در این بخش کاربر با کلیک بر روی گزینه «حسب اسم مؤلف المخطوط» = «بر اساس نام نگارنده نسخه خطی» امکان می‌یابد که بر اساس نام نگارنده نسخه مورد نظر خود به جستجو در بانک نسخ خطی بپردازد و دقیقاً مانند گزینه جستجوی بالا پس از تایپ عنوان مؤلف مورد نظر و کلیک بر روی گزینه «ابحث» شمارش نتایج جستجو و فهرست اجمالی آن ظاهر می‌شود و کاربر می‌تواند با کلیک بر روی عنوان نسخه مورد نظر خود نتایج کامل‌تر را ملاحظه کند.

❖ مجمع ملک الفهد لطباعة المصحف الشريف ❖

http://www.qurancomplex.org

kfcphq@qurancomplex.org

آدرس سایت:

پست الکترونیک:

زبان سایت: عربی، انگلیسی، فرانسه، اردو، اسپانیایی، اندونزیایی

منابع بانک اطلاعاتی: نسخ خطی، کتب چاپی، تصنیفات مفقوده

در این سایت با بررسی منابعی همچون طبقات المفسرین داودی، معجم المفسرین عادل نویهض، الفهرس الشامل لترات العربی الاسلامی المخطوط (التفسیر و علومه) و... و تخریج تصنیفات قرآنی بانکی جامع از کتب تألیف شده در حیطه علوم قرآنی ایجاد شده است.

جستجو

پس از ورود به سایت در سمت چپ صفحه بر روی گزینه "فهرست مصنفات التفسیر" کلیک کرده و پس از آن به صورت کنشویی سه گزینه (مقدمه الفهرست، بحث للفهرست، بحث للمؤلف) باز می‌گردند.

جستجوی مؤلف

با کلیک بر روی "بحث للفهرست" = "جستجو برای فهرست" وارد صفحه جستجو براساس مؤلف خواهیم شد. با تایپ مشخصه‌هایی چون (اسم المؤلف، الشهرة، اللقب، الکنیة، الأوصاف الکاشفة، ولادته، النحلة/ المذهب، وفاته) و کلیک بر روی گزینه بحث در زیر گزینه بحث تعداد نتایج مشخص و نام مؤلفین ظاهر می‌گردد و می‌توان با کلیک بر روی نام مؤلفان مورد نظر خود اطلاعات جامعی رابه دست آورد.

جستجوی عنوان نسخه

لازم است کاربر برای ورود به این بخش در سمت چپ سایت بر روی گزینه "بحث للفهرست" کلیک کند. در این بخش ۵ مرحله برای رسیدن به مطلوب طی می‌شود:

۱. در بخش "عنوان الكتاب" می‌توان نام کتاب مورد نظر را تایپ کرد.
۲. در بخش "المؤلف" می‌توان نام مؤلف مورد نظر را تایپ کرد.
۳. "الملاحظات" نیز بخشی است که می‌توان به دلخواه عنوان شخص و یا کتاب و یا هر مورد را که احتمال می‌رود در جستجو کمک کند تایپ کرد.
۴. کلیک بر روی جعبه‌های "المخطوط" و "مطبوع" کمک می‌کند که کتاب مورد نظر را در بخش نسخه‌های خطی و یا کتب چاپی و یا هر دوی آن‌ها جستجو کرد.
۵. با کلیک بر روی گزینه "بحث" شمار نتایج به دست آمده ظاهر می‌شود و در ذیل آن عنوان و یا عنوان‌های جستجو شده دیده می‌شود. کاربر می‌تواند با کلیک بر روی آن اطلاعات جامع‌تری به دست آورد.

❖ مرکز المخطوطات و التراث و الوثائق ❖

<http://www.makhtutat.org>

shaibani site@makhtutat.org

آدرس سایت:

پست الکترونیک:

زبان سایت: عربی

منابع بانک اطلاعاتی: نسخ خطی، میکروفیلم

این مرکز که در کویت قرار دارد در سال ۱۴۰۲/۱۹۸۱م تأسیس شده است و دارای ۱۴۰۰ نسخه خطی و ۲۰ هزار میکروفیلم و میکروفیش است.

فهارس منتشره:

— فهرس المخطوطات المصورة فی مرکز المخطوطات و التراث و الوثائق: المجامیع القسم الأول. محمد بن ابراهیم الشیبانی، جسام الکندری، ماهر بن فهد السایر. ۱۴۰۹/هـ / ۱۹۸۹م، ۹۱ ص.

— المخطوطات العربیة فی الفلک و الهیئة و الحساب فی مکتبة جامعة براتسلافا - تشیکوسلوفاکیه. کاریل پتراشک، ترجمه عدنان جواد الطعمة. ۱۴۱۰/هـ / ۱۹۹۰م.

— فهرس المخطوطات العربیة فی المکتبة الوطنیة النمساویة. هیلین لونیشتاین؛ ترجمه عدنان جواد الطعمة. ۱۴۱۰/هـ / ۱۹۹۰م، ۴۴ ص.

— فهرس المخطوطات العربیة فی الطب و الصيدلة المحفوظة فی خزانة المکتبة الملكية بمدينة کویتهاکن. عدنان جواد الطعمة. ۱۴۱۰/هـ / ۱۹۹۰م، ۷۱ ص.

— فهرست تصانیف الامام ابي عمرو الدانی الأندلسی - ت ۴۴۴هـ. غانم قدوری الحمد. ۱۴۱۰/هـ / ۱۹۹۰م، ۴۱ ص.

— فهرست المخطوطات العربیة فی پاکستان / المکتبة العامة - القسم الأول - مکتبة دبال سنغ الخیریة. حافظ ثناء اللہ الزاهدی، ۱۴۱۲/هـ / ۱۹۹۳م، ۴۴ ص

— دلیل مخطوطات السیوطی و أماكن وجودها. محمد بن ابراهیم الشیبانی / احمد سعید الخازندار. ۱۴۱۶/هـ / ۱۹۹۵م، ۲۰۰ ص.

جستجو

با کلیک بر روی گزینه "بحث فی المخطوطات" صفحه‌ای باز می‌گردد که در آن سه جعبه برای جستجو بر اساس سه مشخصه عنوان نسخه، مؤلف و موضوع برای کاربر فراهم گردیده است.

کاربر می‌تواند بر اساس یکی از سه مشخصه فوق کلمه مورد نظر خود را در جعبه مربوطه تایپ کرده و بر روی گزینه "ابحث" کلیک کند. پس از طی مراحل فوق نتایج جستجو در جدولی شامل شماره مسلسل، شماره نسخه، عنوان نسخه، عنوان مؤلف و شمار برگ‌ها ظاهر می‌گردد.

◆ دائرة المخطوطات و الوثائق و وزارة التراث و الثقافة سلطنة عمان ◆

<http://www.mnhc.gov.om/manus/search.asp>

mnhc@omantel.net.om

آدرس سایت:

پست الکترونیک:

زبان سایت: عربی، انگلیسی

منابع بانک اطلاعاتی: نسخ خطی

این کتابخانه که در سال ۱۹۷۶م به همراه وزارت فرهنگ و میراث تأسیس گردیده است ۴۳۰۰ نسخه خطی دارد. فهراس منتشر شده:

— مجموعه المخطوطات العمانيه في مسقط (القسم الأول: وصف عام للمخطوطات). ج. اسمیت.

— مجموعه المخطوطات العمانيه في مسقط (القسم الثاني: أوائل المؤلفات في الفقه الاباضي). ج. ولسکون.

— قائمة مختارة ببعض المخطوطات الموجودة بالمكتبة الوطنية للمخطوطات و الوثائق. مسقط: وزارة التراث القومي،

۱۹۷۸م. المجلد الأول: المخطوطات اللغة العربية، ۱۹۹۵م. المجلد الثاني: المخطوطات الأدب، ۱۹۹۶م. المجلد الثالث:

المخطوطات علم التاريخ و علم البحار و علم الفلك و علم الرياضيات، ۱۹۹۹م.

جستجو

پس از ورود به سایت کافی است بر روی گزینه "المخطوطات" کلیک کرده تا به بخش نسخ خطی سایت وارد شوید. سپس برای ورود به بانک اطلاعات بر روی گزینه "الفهرس" کلیک کنید.

جستجو در این بانک به صورت پیشرفته است و کاربر برای رسیدن به نتیجه باید مراحل زیر را طی کند:

۱. الموضوع: در این بخش کاربر می‌توان یکی از موضوعات (اللغة العربية؛ علم اللغة؛ علم التاريخ؛ علم الفلك؛

علم الرياضيات؛ الأدب) را انتخاب کند و یا به صورت پیش‌فرض موضوعی را انتخاب نماید.

۲. كلمة البحث: در این بخش کاربر یکی از مشخصه‌های مورد نظر خود را انتخاب می‌کند تا جستجو سریع‌تر و

دقیق‌تر انجام شود، مشخصه‌ها عبارتست از: غیر محدود؛ بدون محدودیت کلمه تایپ شده را در تمام بانک جستجو

می‌کند؛ اسم الناسخ: فقط اطلاعات کاتبان نسخ خطی را جستجو می‌کند؛ اولها: فقط آغاز نسخه‌های خطی را جستجو

می‌کند؛ رقم المخطوط: فقط شماره نسخه را جستجو می‌کند؛ اسم المخلوط: فقط نام نسخه را جستجو می‌کند؛ آخرها:

فقط انجام نسخه را جستجو می‌کند؛ المؤلف: فقط نام مؤلفان نسخه‌های خطی را جستجو می‌کند؛ المحتوى: فقط

محتوای نسخ خطی را جستجو می‌کند؛ تاریخ النسخ: فقط تاریخ کتابت نسخ خطی را جستجو می‌کند.

۳. البحث: با کلیک بر روی این گزینه، جستجو برای یافتن کلمه مورد نظر انجام می‌گیرد.

پس از انجام مراحل فوق نتایج در صفحه بعدی به صورت اجمالی (فقط عنوان نسخه) ظاهر می‌شود و کاربر

می‌تواند با کلیک آن اطلاعات کامل‌تری همچون موضوع، شماره، نام مؤلف، شهرت مؤلف، عنوان نسخه، اسم کاتب،

شمار صفحات، شمار سطور، ابعاد نسخه، نوع نسخه، انجام نسخه، کتابشناسی نسخه و تصویر نسخه را به دست آورد.

پروشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی